

Ontwerpprincipe 4: interactie

Hoe werkt het en waarom?

Interactie tussen leerlingen kan betrekking hebben op samen schrijven en op feedback geven en ontvangen, afhankelijk van de fase in het schrijfproces waarin dit ingezet wordt. Zo kunnen leerlingen samen ideeën genereren, samen plannen, samen een eerste versie tekst schrijven, samen reviseren of elkaars tekst van feedback voorzien.

Samen schrijven heeft belangrijke voordelen. Schrijven is lastig door gebrek aan een dialogische partner. Dat wil zeggen; in het mondeling taalgebruik ontvangt een spreker continu feedback (verbaal en non verbaal) van de dialogische partner. Bij schrijven is dit afwezig en verliest een leerling snel de lezer uit het oog. Om die reden kan dialoog tussen peers waarbij de één optreedt als schrijver en de ander als lezer, behulpzaam zijn; leerlingen houden hun lezer voor ogen. Belangrijk is dus dat leerlingen rollen als lezer en als schrijver wisselen zodat ze zich bewust worden van hun publiek. Een ander voordeel van samenwerken is dat het niet met elkaar eens zijn en het uiten van verschillende standpunten kan leiden tot dieper begrip. Door het verdedigen van het eigen standpunt of het aanhoren van andere standpunten en argumenten daarvoor verwerkt de leerling de stof dieper. Dit zou vooral in de mens- en maatschappijvakken een voordeel kunnen zijn, omdat daar vaak sprake is van meerdere standpunten/perspectieven. Samenwerken kan er ook voor zorgen dat cognitieve belasting die optreedt door de complexiteit van de schrijftaak, verdeeld wordt onder meerdere leerlingen wat het schrijven vergemakkelijkt. Tenslotte werkt samenwerking voor leerlingen motiverend.

Een voorwaarde voor effectieve samenwerking is wel dat er specifieke instructie is over wat leerlingen moeten doen of waarop feedback gegeven moet worden en dat de docent het proces begeleidt en bewaakt.

Wetenschappelijk bewijs

Volgens Graham en Perin (2007) heeft samen schrijven een groot effect op de tekstkwaliteit. Samenwerking in het schrijfproces vindt plaats in veel studies (e.g., Kirkpatrick & Klein, 2009; Martinez et al., in press; Van Drie et al., 2005). In de studie van Wong, Butler, Ficzere & Kuperis (1996) verbeterden de essays van de leerlingen van voormeting tot nameting. Bovendien ontwikkelden de leerlingen ook meer zelfvertrouwen in het schrijven. Felton en Herko (2004) lieten leerlingen tijdens de planningsfase eerst debatteren over het onderwerp. In de uiteindelijke teksten inderdaad de beoogde tweezijdige argumenten.

Praktische voorbeelden

Voorbeeld 1: interactie in plannings- en reviseerfase

In de studie van Wong en collega's (1996) werken leerlingen (onderbouw voortgezet onderwijs) samen bij het plannen en reviseren van een essay door middel van interactieve dialoog. In de planningsfase werkten duo's met behulp van een planningsformulier aan het formuleren van argumenten. Idealiter hadden beide leerlingen tegengestelde meningen zodat ze tegengestelde argumenten konden formuleren. Ze moesten hun argumenten hardop denkend uitspreken en samen tot een conclusie komen. In de reviseerfase werden peer-conferences georganiseerd waarin eerste versies van de essays besproken werden tussen peers, onder leiding van de docent.

Voorbeeld 2: betrouwbaarheid van historische bronnen

Ook in de studie van Felton en Herko (2004) kregen de leerlingen na een plenaire discussie over een controversieel onderwerp een positie toebedeeld waarvoor ze argumenten moesten bedenken (pre-writing). Na een eerste versie van de tekst gingen de leerlingen met elkaar in debat. Twee van de leerlingen in elk groepje van vier leerlingen waren observatoren die feedback moesten geven. De argumentatie op het planningsformulier kon aangevuld worden op basis van het debat en de feedback. De feedbackpartners hielpen elkaar met een revisieplan voor de tekst.

Voorbeeld 3: peer-review

Tijdens het project filosofie-Nederlands (5 vwo) keken de leerlingen elkaars tekst na met behulp van een uitgebreide rubric. Ze moesten daarbij eerst de rubric goed doorlezen en daarna in de tekst aangegeven wat wel en niet zo goed was gedaan aan de hand van de criteria van de rubric. Ook formuleerden ze een algemene indruk van de tekst en tips voor verbetering. Vervolgens gingen ze de beoordeling en feedback met de auteur van de tekst (hun klasgenoot) doorspreken.

Feedback met elkaar bespreken St. Oldulphus Lyceum